

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра української літератури імені академіка Михайла Возняка

Затверджено
на засіданні кафедри української літератури
імені академіка Михайла Возняка
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2024)
Завідувач кафедри
Володимир МИКИТЮК

Силабус із навчальної дисципліни

«Методика викладання української літератури в середній школі»,
що викладається для здобувачів вищої освіти (бакалаврат) зі
спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.14 середня освіта

Силабус курсу
«Методика викладання української літератури в середній школі»
(2024/2025 навчальний рік)

Назва курсу	«Методика викладання української літератури в середній школі»
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет, кафедра української літератури ім. акад. М. Возняка
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03. Гуманітарні науки. Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізація: 035.14 середня освіта
Викладач курсу	проф. Корнійчук Валерій Семенович
Контактна інформація викладача	valerkor@ukr.net
Консультації по курсу відбуваються	у четвер, 11.50–13.10, ауд. 309 або он-лайн через ZOOM (для он-лайн консультацій писати на електронну пошту valerkor@ukr.net)
Сторінка курсу –	https://philology.lnu.edu.ua/course/metodyka-vykladannya-ukrajinskoji-literatury-2
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати студентам необхідні знання, обов'язкові для практичної роботи в середній школі (викладання української літератури). Тому в курсі представлено як огляд методичних концепцій, так і процесів та інструментів, що потрібні для успішного викладання української літератури в середній школі (стандарт і профільний рівень).
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Методика викладання української літератури в середній школі» є завершальною нормативною дисципліною зі спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.14 середня освіта для освітньої програми з української літератури в 5–11(12) класах середньої загальноосвітньої школи (нової української школи), яка викладається в 7 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	полягають у системному й послідовному висвітленні здобутків української методики викладання літератури як науки в загальноєвропейському дидактичному контексті, у виробленні в студентів фахових методичних умінь і навичок, засвоєнні психолого-педагогічних знань та їх застосування в практичному викладанні української літератури в середній загальноосвітній школі.
Література для вивчення дисципліни	<u>Основна література:</u> 1. <i>Микитюк В.</i> Практикум з методики викладання літератури: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 186 с. 2. <i>Наукові основи методики літератури / За ред. Н. Волошиної.</i> Київ: Ленвіт, 2002. 344 с. 3. <i>Пасічник Є.</i> Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт, 2000. 384 с.

4. *Пультер С., Лісовський А.* Методика викладання української літератури. Курс лекцій. Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. 143 с.

5. *Сиротенко В., Суровцева Р.* Історія української літератури ХХ сторіччя та методика її викладання. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 391 с.

6. *Токмань Г.* Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. Київ: Міленіум, 2002. 317 с.

Додаткова література:

1. *Волошина Н.* Критерії оцінювання і система обліку знань, умінь і навичок учнів // Наукові основи методики літератури. Київ, 2002.

2. *Гнаткович Т., Ходанич Л.* Як сформувати вчителя інноваційно-компетентною особистістю // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. Київ: 2007. №8.

3. *Дейвід Гопкінз.* Оцінювання для розвитку школи. Львів: Літопис, 2003. 256 с.

4. *Демчук О.* Життєпис письменника: конспекти нестандартних уроків. Київ: Педагогічна преса, 2002. 192 с.

5. *Капська А.* Педагогіка живого слова: Навчальний посібник. Київ: ВПОЛ, 1996. 204 с.

6. *Корнійчук В.* “Коли кінці з кінцями не сходяться” (Про помилки в шкільних підручниках з української літератури) // Дивослово. 2021. № 5–6 (9 клас), № 9–10 (10 клас).

7. *Корнійчук В.* “Коли не по конях, так хоч по голоблях” (Щира турбота про якість освіти чи псевдоінтелектуальний тролінг?) // Дивослово. 2015. № 12.

8. *Микитюк В.* Методика тестування знань та умінь з української літератури. Навчальний посібник. Львів, 2015.

9. *Микитюк В.* Педагогічні концепти Івана Франка (теорія та методика навчання літератури): монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 408 с.

10. *Микитюк В.* Принципи проблемності у викладанні української літератури // Дивослово. 2005. №. 1.

11. *Надурак С., Слоньовська О.* Вивчення української літератури. 11 клас. Інтегровані уроки. Харків: Веста: Видавництво “Ранок”, 2004. 224 с.

12. Нетрадиційні уроки з української літератури. 5-11 класи / Укладачі С. Скляр; Л. Нечволод. Харків: Торсінг, 2004. 224 с.

13. *Оліфіренко В.* Підручник з української літератури: історія і теорія. Донецьк: Східний видавничий дім, 2003. 324 с.

14. *Островецька Н.* Аналіз уроку: концепції, методики, технології. Київ: Інкос. 2003. 351 с.

15. *Пастушенко Н., Пастушенко Р.* Діагностування навченості. Гуманітарні дисципліни. Львів: ВНТЛ, 2000.

16. Педагогічне оцінювання і тестування. Правила, стандарти, відповідальність. Наукове видання / Я. Болюбаш, І. Булах, М. Мруга, І. Філончук. Київ: Майстер-клас, 2007. 272 с.

17. *Ситченко А.* Навчально-технологічна концепція літературного аналізу. Київ: Ленвіт. 2004.

	18. <i>Слоньовська О.</i> Конспекти уроків з української літератури. Нове прочитання творів. 9 клас. Київ: Видавництво “Рідна мова”, 2000. 592 с. 19. <i>Слоньовська О., Сушевський Б.</i> Конспекти уроків з української літератури для 10-х класів. Київ: Видавництво “Рідна мова”, 2000. 277 с. 20. <i>Степанишин Б.</i> Нові підходи до викладання української літератури // Дивослово. 1995. № 1. 21. <i>Степанишин Б.</i> Стратегія і тактика в літературній освіті учнів. Київ; Тернопіль, 2003. 190 с. 22. <i>Токмань Г.</i> Методи літературознавчого аналізу в школі // Дивослово. 1999. № 6. 23. <i>Токмань Г.</i> Методика навчання української і зарубіжної літератури: самостійна робота студента. Київ: Міленіум, 2019. 24. Франко про освіту та виховання. Упорядник та редактор Г. Сабат. Дрогобич, 2020.
Тривалість курсу	1 семестр (7-й)
Обсяг курсу	40 годин аудиторних занять. З них 20 годин лекцій, 20 годин практичних занять та 72 години самостійної роботи
Очікувані результати навчання.	Після завершення курсу студент повинен: знати зміст і структуру шкільного курсу літератури; програми і підручники, посібники з літератури; своєрідність методики як науки, основні етапи її розвитку; найважливіші кваліфікаційні якості вчителя-словесника; основні вимоги до проведення уроків різних типів; форми, методи і методичні прийоми викладання літератури; специфіку художнього твору та основні методи, прийоми, принципи, шляхи аналізу художнього твору; своєрідність вивчення творів різних типів; закономірності формування теоретико-літературних понять; різні шляхи розвитку мовлення школярів у процесі вивчення літератури; види позакласної роботи; специфіку вивчення української літератури в школах різних типів; психолого-педагогічні основи викладання літератури; вміти орієнтуватися в методичній літературі; складати календарно-тематичне планування; складати конспект уроку української літератури; провести й проаналізувати урок з української літератури; встановити зв'язки літератури з іншими навчальними дисциплінами; робити повний аналіз художнього твору з урахуванням методичних вимог; користуватися сучасними методами та шляхами літературного аналізу; планувати позакласні, позашкільні заходи з літератури.
Ключові слова.	Методика, українська література, методи навчання, проблемність, типологія уроків, біографія письменника, аналіз художнього твору, елементи теорії літератури, діагностика, тестування
Формат курсу.	Очний (лекції +практичні заняття)
Теми	Див: Схема курсу в додатку
Підсумковий контроль, форма	Іспит письмовий або у формі тестів
Пререквізити.	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із філологічних дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату методики викладання української

	літератури, розуміння джерел
Навчальні методи та техніки, які будуть ви-користовуватися під час викладання курсу.	Лекції, дискусії, презентації, професійно-орієнтовані бесіди
Необхідне обладнання.	Мультимедійна дошка, ноутбук, проектор
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності).	Поточне тестування за модулями – 10 балів; участь у практичних заняттях – 25 балів; максимальна оцінка за есе чи реферат – 10 балів; самостійна робота студента – 5 балів, підсумковий контроль (іспит) – 50 балів
Іспит	Іспит виставляємо на основі суми балів за семестр: 20 балів – усні відповіді на практичних заняттях; модулі – 15 балів, письмові роботи – 15 балів, творчі роботи – 50 балів. Загальна сума – 100 балів.

Додаток 1

Схема курсу

Тиждень / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання	Термін виконання
1-й тиждень	Методика навчання літератури як наука. Становлення і розвиток шкільної літературної освіти / Програми з української літератури для 5-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів	Лекція / практичне заняття	<i>Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах. К., 2000; Токмань Г. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенційно-діалогічна концепція. К., 2002; Наукові основи методики літератури. К., 2002; Пультер С., Лісовський А. Методика викладання української літератури. Тернопіль, 2004.</i>	Порівняльна характеристика чинних програм. Обговорення, пропозиції та аргументування прогнозованих змін у програмі	
2-й тиждень	Зміст і структура шкільної літературної освіти. Програми з української літератури / Історія українського підручника. Сучасний підручник з української літератури. Аналіз шкільних посібників.	Лекція / практичне заняття	<i>Програми й підручники з української літератури для 5-11 класів</i>	Аналіз актуальних підручників з української літератури	
3-й тиждень	Методи та прийоми вивчення української літератури в школі / Історія українського підручника. Сучасний підручник з української літератури. Аналіз	Лекція / практичне заняття	<i>Програми й підручники з української літератури для 5-11 класів</i>	Аналіз актуальних підручників з української літератури	

	шкільних посібників.				
4-й тиждень	Типологія уроків з української літератури / Конспект уроку з української літератури. Структура, особливості	Лекція / практичне заняття	<i>Надурак С., Слоновьовська О. Вивчення української літератури. 9 клас. Харків, 2004; Ті ж самі. Вивчення української літератури. 10 клас. Харків, 2004. Ті ж самі. Вивчення української літератури. 11 клас. Харків, 2004.</i>	План-конспект уроку. Його структура та компоненти	
5-й тиждень	Урок української літератури / Планування роботи вчителя літератури	Лекція / практичне заняття	<i>Надурак С., Слоновьовська О. Вивчення української літератури. 9 клас. Харків, 2004; Ті ж самі. Вивчення української літератури. 10 клас. Харків, 2004. Ті ж самі. Вивчення української літератури. 11 клас. Харків, 2004.</i>	Складання календарних планів	
6-й тиждень	Вивчення біографії письменника. Методика вивчення епічних творів. / Написання конспекту уроку та апробація на практичному занятті	Лекція / практичне заняття	<i>Надурак С., Слоновьовська О. Вивчення української літератури. 9 клас. Харків, 2004; Ті ж самі. Вивчення української літератури. 10 клас. Харків, 2004. Ті ж самі. Вивчення української літератури. 11 клас. Харків, 2004.</i>	Виступи з фрагментами конспектів	
7-й тиждень	Методика вивчення ліричних творів. Методика вивчення драматичних творів. Методика вивчення фольклору / Написання конспекту уроку та апробація на практичному занятті	Лекція / практичне заняття	<i>Надурак С., Слоновьовська О. Вивчення української літератури. 9 клас. Харків, 2004; Ті ж самі. Вивчення української літератури. 10 клас. Харків, 2004. Ті ж самі. Вивчення української літератури. 11 клас. Харків, 2004.</i>	Виступи з фрагментами конспектів	
8-й тиждень	Формування в учнів теоретико-літературних понять. Методика вивчення літературно-критичних статей / Перевірка та оцінювання знань на уроках української літератури. Дидактичні тести	Лекція / практичне заняття	<i>Волошина Н. Критерії оцінювання і система обліку знань, умінь і навичок учнів // Наукові основи методики літератури. К., 2002.</i>	Складання й аналіз тестових завдань	
9-й тиждень	Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів з	Лекція / практичне	<i>Волошина Н. Критерії оцінювання і</i>	Складання й аналіз тестових	

	української літератури / Перевірка та оцінювання знань на уроках української літератури. Дидактичні тести	заняття	<i>система обліку знань, умінь і на- вичок учнів // Нау- кові основи мето- дики літератури. К., 2002; Микитюк В. Методика тестування знань та умінь з україн- ської літератури. Навчальний посіб- ник. Львів, 2015.</i>	завдань	
10-й тиждень	Позакласна й позашкільна робота з української літератури / Іван Франко про методику викладання літератури в школі	Лекція / практичне заняття	<i>Микитюк В. Пе- дагогічні концепти Івана Франка. Львів 2011; Франко про освіту та вихова- ння. Упорядник та редактор Г. Са- бат. Дрогобич, 2020.</i>	Виступи з рефератами	

Додаток 2

Питання до іспиту.

1. Особливості сучасних програм з української літератури у середній школі.
2. Види аналізу художнього твору у школі.
3. Вивчення життєпису письменника у школі.
4. Вивчення літературно-критичних статей у старших класах середньої школи.
5. Інтегрований урок з української літератури.
6. Посібники для вивчення української літератури у школі.
7. Аналіз шкільного підручника з української літератури.
8. Праці І.Франка про методику викладання української літератури.
9. Розвиток писемного мовлення у шкільному курсі української літератури.
10. Система уроків позакласного читання.
11. Методика проведення позаурочних літературних занять.
12. Шкільний театр, бібліотека, студія.
13. Провідні українські учені-методисти сьогодення. Коротка характеристика доробку.
14. Основні методичні праці учених факультету.
15. Нестандартні уроки української літератури.
16. Шкільна лекція. Завдання, структура, вимоги.
17. Евристична бесіда на уроках української літератури.
18. Діагностування навченості з української літератури.
19. Оцінювання письмових творчих робіт.
20. Міжпредметні зв'язки у вивченні української літератури.
21. Проблема класифікації типів уроків літератури.
22. Зразки тестування знань та умінь з української літератури.
23. Методологія наукових досліджень галузі.
24. Виховна функція на уроках літератури. Доцільність та обґрунтування.
25. Сучасні методичні журнали для вчителів-словесників.
26. Проблемність на уроках літератури.
27. Основні вимоги І.Франка до викладання літератури у школі.
28. Шляхи творення проблемних ситуацій на уроці літератури.
29. Критика стану викладання літератури у працях І.Франка.
30. Типологія уроків.

31. І.Франко про позакласне читання художніх творів у системі літературної освіти учнів.
32. Зміст і структура шкільного курсу літератури.
33. Оповідання І.Франка "Борис Граб". Методичні постулати у ньому.
34. Методи навчання на уроках літератури.
35. Образ учителя Міхонського в оповіданні І.Франка "Борис Граб".
36. Класифікація методів навчання на уроках літератури.
37. Франкове бачення шляхів формування особистості учня ("Борис Граб").
38. Критерії вибору методів навчання на конкретний урок.
39. Програми викладання літератури у середній школі.
40. Особливості вивчення ліричних творів.
41. Прийоми та шляхи аналізу художнього твору на уроці літератури.
42. Пропедевтичний та систематичний ступінь вивчення літератури у різних вікових групах (5-8-й кл. та 9-11 кл.).
43. Завдання і структура методики викладання літератури.
44. Особливості вивчення драматичних творів.
45. Характеристика методів навчання на уроках літератури. Критерії вибору.
46. Яків Головацький як педагог.
47. Вивчення композиції художнього твору.
48. Омелян Огоновський як педагог.
49. Читання і засвоєння художнього тексту.
50. Перші 50 років кафедри української словесності у Львівському університеті.
51. Єдність змісту і форми під час вивчення композиції твору.
52. Вступні заняття до вивчення художнього твору.
53. Особливості вивчення творів різних літературних родів.
54. Типологія уроків літератури за характером основних дидактичних завдань.
55. Особливості вивчення епічних творів на уроках літератури.
56. Типові помилки під час аналізу художнього твору.
57. Принципи аналізу художнього твору.
58. Завдання вивчення літератури у школі.
59. Шляхи аналізу художнього твору.
60. Первісне сприймання художнього тексту.
61. Історія створення підручника з української літератури.
62. Сучасні підручники з української літератури (5-6 кл.)
63. Сучасні підручники з української літератури (7-8 кл.)
64. Сучасні підручники з української літератури (9-10 кл.)
65. Сучасні підручники з української літератури для 11 класу.
66. Огляд історії розвитку української методики викладання літератури (до XIX ст.)
67. Огляд історії розвитку української методики викладання літератури (XIX ст.)
68. Огляд історії розвитку української методики викладання літератури (1-ша пол. XX ст.)
69. Огляд історії розвитку української методики викладання літератури (2-га пол. XX ст.)
70. Огляд історії розвитку української методики викладання літератури. Сучасний стан.